

Naisen nenä haistaa paremmin kuin miehen

Tutkimus: Haistamiskyky heikkenee iän myötä, mutta hajuaistiaan voi myös kehittää

PÄIVI PEKKALIN
Aamulehti

Nyt se on sitten todistettu: naisen nenä on herkempi kuin miehen. Lisäksi kyky tunnistaa hajuja ja niiden voimakkuuksia säilyy naisilla vanhemmalle iälle kuin miehillä.

Haistamiskyky tosin heikkenee kaikilla iän myötä. Miesten hajuaisti alkaa heiketä jo 60 vuoden ikävuoden paikkeilla, naisilla viitisen vuotta myöhemmin.

–Yksilölliset erot ovat yllättävän suuria. Keskimäärin naiset kuitenkin pystyvät havaitsemaan, tunnistamaan ja erottelemaan hajuja ja niiden voimakkuuksia miehiä paremmin ja pidempään, kertoo hajujen aistimisesta väitöskirjan tehnyt elintarviketieteiden maisteri **Antti Knaapila**.

Osa ei haista karjua

Naisten miehiä parempi hajukyky saatiin selville testeillä, joita tehtiin tuhannelle ihmiselle Suomessa, Tanskassa, Isossa-Britanniassa ja Alankomaissa. Niihin osallistui perheitä sekä

Veli-Jukka Mustajärvi

Naiset pystyvät havaitsemaan, tunnistamaan ja erottelemaan hajuja ja niiden voimakkuuksia keskimääräistä paremmin kuin miehet.

kaksosia, joita tutkimalla selvitettiin geenien ja ympäristötekijöiden osuutta hajuaistimuksissa.

Tutkittavat saivat raaputusliuskoja, joista paljastui paljon tai vähän tuoksuvia ja haisevia aineita: banaania, suklaata, kanelia, bensiniä, sitruunaa, sipulia, tinneriä, ananasta, ruusua, savua, saippuaa ja tärpähtiä.

Kaksoset haistelivat myös androstenonia, joka on niin sanot-

tu karjun haju ja sianlihan virrehaju.

Knaapilasta mielenkiintoista oli, että osa tutkittavista ei haistanut tätä ainetta lainkaan. Toiset taas pitivät hajua voimakkaana ja epämiellyttävänä.

Kaksostutkimuksessa havaittiin, että perimä selittää ainakin osittain sitä, miten voimakkaaksi ja epämiellyttäväksi haju koetaan.

Knaapilan mukaan perintöte-

kijät vaikuttavat hajuaistimuksissa jonkin verran, mutta ympäristötekijöillä on silti suurempi osuus. Siitä kertovat myös naisten ja miesten hieman erilaiset hajukokemukset.

–Tuttu tuoksu koetaan miellyttävämpänä kuin vieras. Miehet pitivät tärpähtiä ja tinneriä miellyttävämpänä kuin naiset ja naiset ruusua parempana kuin miehet.

Ympäristön vaikutusta selittänee sekin, että Suomessa suklaata ei pidetty niin hyvänä tuoksuna kuin muissa tutkimusmaissa.

–Testissä käytetty suklaa ei tuoksunut suomalaisille tutulta maitosuklaalta, vaan enemmän kaakaolta tai tummalta suklaalta, Knaapila selvittää.

Kanelin hajun miellyttävyys sen sijaan havaittiin perinnölliseksi ominaisuudeksi.

–Se paikannettiin kromosomiin 4.

Muuten tutkimus ei paljastanut suuria eroja ihmisten hajumiellytyksissä. Sitruuna ja ruusu ovat kaikille miellyttäviä tuoksuja, tinneri ja tärpähti eivät.

Fakta

Haista ja pysy halstavana

Geenit määräävät vain raamit, joiden rajolissa ympäristötekijät muokkaavat hajuaistimuksia. Suurin osa hajumiellytyksistä on opittuja.

Iän tuomaa hajukyvyyn heikkenemistä voi jarruttaa ainakin jonkin verran vain käyttämällä hajuaistiaan.

Tutkija kehottaa halstelemaan erilaisia hajuja sekä vertailemaan niitä ja niiden voimakkuuksia.

Varsinkin iäkkäillä hajuaistin heikkeneminen liittyy myös moniin sairauksiin.

Antti Knaapilan väitöskirja perintö- ja ympäristötekijöiden vaikutuksesta ihmisen hajuaistiin tarkastetaan 21. elokuuta Helsingin yliopiston maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa.